

SUOMI ON OIKEUSVALTIO

Kpl 4

Laki on kaiken perusta oikeusvaltiossa:

- **Toiminta perustuu lakiin**
 - Viranomaisia ei voi lahjoa
 - Päätökset eivät ole mielivaltaisia
 - Ihmiset pitävät lakeja ja viranomaisten päätöksiä **tasapuolisina** ja **oikeudenmukaisina**
- **Vallan kolmijako toteutuu**
 - Lainsäädäntövalta (eduskunta)
 - Toimeenpanovalta (eduskunta, presidentti)
 - Tuomiovalta (riippumattomia, kansalainen voi nostaa kanteen tuomioistuimessa)
- Yhdenvertaisuus toteutuu kansalaisten välillä (samasta rikoksesta sama rangaistus)
- Laillisuusperiaate (ei takautuvaa rangaistusta)
- Päätökset perustellaan, muutoksenhakumahdollisuus, valitusmahdollisuus.

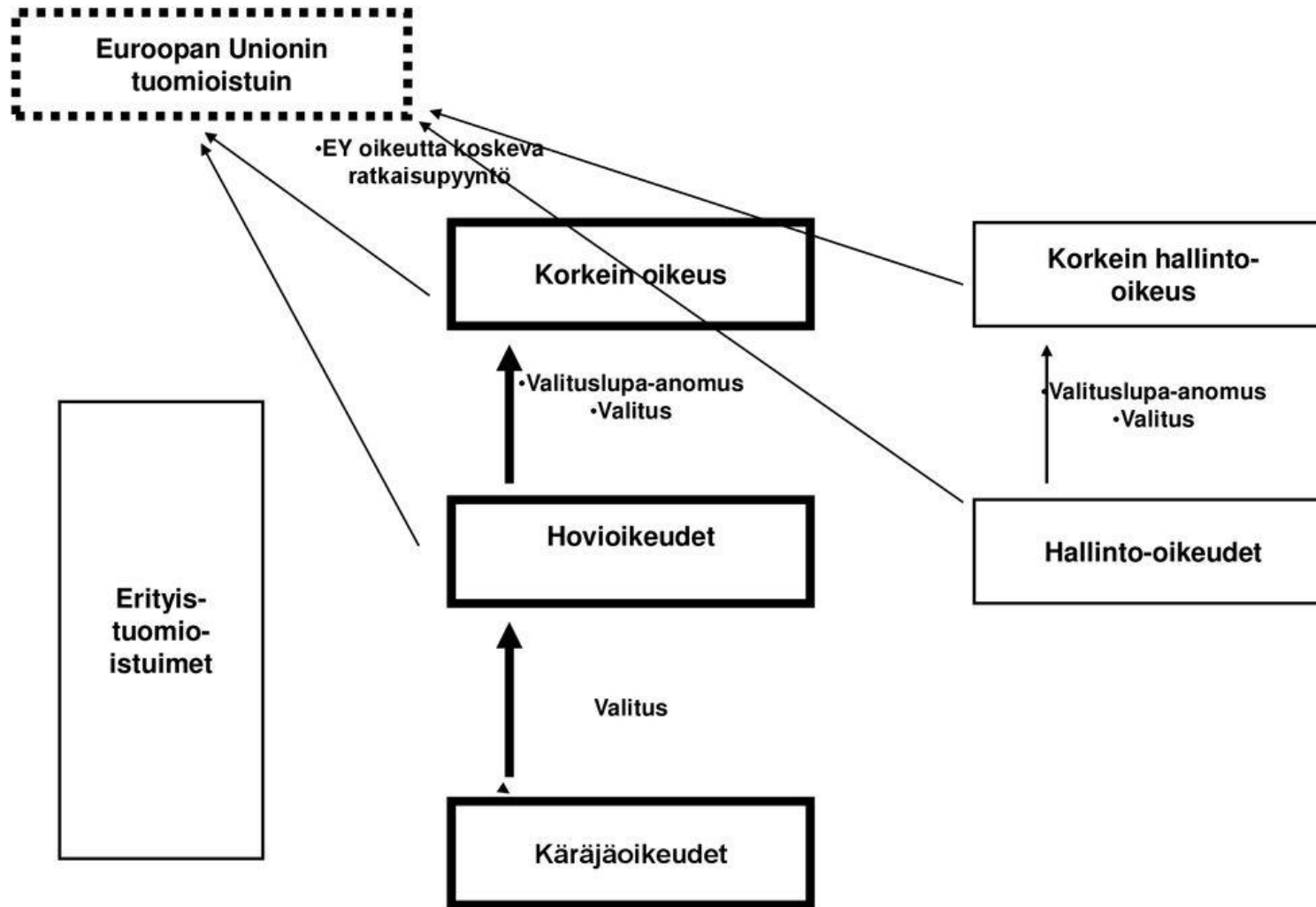
Valituskanavat

- Normaalit valituskanavat (viranomaiselle oikaisupyyntö, hallintovalitus, kunnallisvalitus ym.)
- eduskunnan oikeusasiamies
- oikeuskansleri
- Euroopan oikeusasiamies
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuin.

Poliisi

- Yleinen järjestys ja turvallisuus
- Poliisin toimivalta tarkoin säädelty
- Suomalaiset luottavat poliisiin
- Rikoksen esitutkinta ja ennaltaehkäisy
- Luvat, todistukset, passit
- KRP keskusrikospoliisi = järjestäytynyt rikollisuus ja vakava rikollisuus (terrorismi, korruptio, kyberrikokset)
- SUPO = suojelupoliisi (vakoilu, terrorismi)

TUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ

ERITYISTUOMIOISTUIMET

- Työtuomioistuin
 - Käsittelee työ- ja virkaehtosopimusten
 - pätevyyttä, tulkintaa ja sitovuutta koskevia riitoja
 - Rikkomuksista johtuvia seuraamuksia
- Vakuutusoiikeus
 - Käsittelee toimeentuloturva-asioita
- Markkinaoiikeus
 - Käsittelee
 - Kilpailuoikeudellisia,
 - Julkisia hankintoja ja
 - Markkinaoikeudellisia asioita
- Valtakunnanoikeus
 - Rikosprosessuaalinen erityistuomioistuin
 - Kokoontuu ainoastaan, kun valtionjohtoa tai ylimpiä tuomareita vastaan nostetaan virkasyyte

Ruuhkaisuus vaivaa tuomioistuimia

- Jutturuuhkat vaikeuttavat oikeuden toteutumista
 - Resurssipula
 - Riita- ja rikosasioiden suuri määrä
- Käsittelyajoista valitettu -> EIT -> Suomi saanut huomautuksia kohtuuttomista käsittelyajoista
- Sovittelun käyttöä laajennettu

Läksy tehtävä 2. Tee käsitekartta oikeusvaltion tunnuspiirteistä.

- Käsitekartassa voisi olla seuraavia asioita:
- Yhteiskunnan toiminta perustuu lakeihin.
- Viranomaiset eivät tee mielivaltaisia päätöksiä
- Viranomaisen päätöksestä voi valittaa.
- Kansalaiset luottavat viranomaisiin.
- Tuomioistuimet ovat riippumattomia.
- Kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Läksy t3 Piirrä kaavio Suomen kolmiportaisesta tuomioistuinjärjestelmästä.

- Liitä jokaiseen portaaseen kaksi mielestäsi merkittävää asiaa. Esimerkkejä:
- Käräjäoikeus: alin oikeusaste, käsittelee riita- ja rikosasioita, kokoonpanot vaihtelevat tapauksen mukaan.
- Hovioikeus: keskimmäinen oikeusaste, käsittelee valitustapauksia, päätökset pääosin asiakirjojen pohjalta, ensimmäinen oikeusaste valtion- ja maanpetosjutuissa sekä eräissä virkasyyteasioissa.
- Korkein oikeus: ylin oikeusaste, käsittelee valitustapauksia harkintansa mukaan, päätökset pääosin asiakirjojen pohjalta, ennakkopäätöstuomioistuin.

Läksyt 4. Ota kantaa väitteeseen: Oikeusistuinten ruuhkat uhkaavat kansalaisten oikeusturvaa.

- Puolesta:

- Monet asiat päätyvät turhaan oikeusistuinkäsittelyyn; jutturuuhkien vuoksi käsittelyajat pidentyvät ja kansalaisten oikeusturva heikkenee.
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on moittinut Suomea oikeusistuinten hitaudesta.
- Oikeudenkäyntikulut ovat nousseet, eikä kaikilla ole enää varaa lähteä käräjille.
- Vähävaraiset ja isojen rikosten tekijät saavat usein maksuttoman oikeudenkäynnin, mutta tuloiltaan keskiluokkainen joutuu itse maksamaan oikeudenkäyntikulunsa, jos häviää juttunsa.

Vastaa:

- Kansalaisilla on oikeus valittaa tuomioista.
- Suomessa oikeusistuimet eivät ole korruptoituneet.
- Oikeudenkäynnit ovat hitaita, koska asiat käsitellään perusteellisesti.
- Sovittelu on osaltaan nopeuttanut käsittelyä. Toisinaan sen avulla vältetään koko oikeudenkäynti